

PEDOFILIE OP DE PLANKEN: "BLACKBIRD"

Merkwaardig toch. We leven in een land dat nog steeds getraumatiseerd is door pedofiele affaires. Op de affiches van een van onze vele theatergezelschappen verschijnt een stuk dat op pakkende, genuanceerde wijze de relatie tussen een man en een twaalfjarig meisje behandelt, maar in de media wordt er nauwelijks aandacht aan besteed. Zou het ermee te maken hebben dat het hier gaat om het Antwerpse Raamtheater, een gezelschap dat een veeleer traditionele, erg tekstgerichte vorm van theater brengt? Weinig spectaculair, zelden innovierend, maar zonder de programmatie van het Raamtheater had het publiek in Vlaanderen nauwelijks kunnen kennismaken met bv. het werk van David Mamet – wellicht de belangrijkste hedendaagse toneelauteur uit de VS – of met de stukken van Engelse schrijvers zoals David Hare.

Tijdens het voorbije theaterseizoen introduceerde het gezelschap alweer een auteur van wie wij, op één Duitse gastproductie in de Singel na, nog niets in onze theaters hebben gezien. Het gaat om de Schot David Harrower wiens eerste stuk *Knives in Hens* enkele jaren geleden door een Duits gezelschap in de Singel werd gespeeld. Dit stuk roept een vreemde, ietwat primitieve omgeving op – het klimaat doet enigszins aan Kroetz denken – waarin een overspelige relatie leidt tot moord op de echtgenoot.

In de regie van Robert Siân bracht het Raamtheater David Harrowers *Blackbird*, een drama waarin een confrontatie getoond wordt tussen een man van middelbare leeftijd en een jonge vrouw. Het blijkt al vlug dat hij een kortstondige relatie met haar had toen zij nog maar twaalf jaar was. De man werd veroordeeld, maar begon nadien een nieuw leven onder een nieuwe naam. Nadat zij een reportage met foto's over hem gelezen heeft, komt zij hem opzoeken in het bedrijf waar hij werkt. Aanvankelijk wil Ray – of Peter zoals hij nu heet – de confrontatie met Una uit de weg gaan. Hij blokkeert elk gesprek en wil haar zo vlug mogelijk zien verdwijnen. Una dwingt hem echter het verleden onder ogen te zien. Het stuk werkt dus op de aloude analytische wijze waarbij n.a.v. een ontmoeting in het heden de relatie uit het verleden en de manier waarop zijzelf en de omgeving er mee omgingen aan het licht gebracht wordt. Harrower analyseert in de eerste plaats het individuele drama maar geeft ook ruimte aan de maatschappelijke problematiek. De auteur doet dit wars van alle sensatiezucht, zonder ook maar één ogenblik in een moraliserende of pamfletaire attitude te vervallen.

Bovendien worden de personages zelf heel genuanceerd getekend. De man is helemaal geen monster en de jonge vrouw wordt gekenmerkt door ambiguïteit

t.o.v. haar ervaring en de verwerking ervan. Want de vraag rijst of het de sexuele relatie zelf is of de nasleep ervan – de behandeling door politie en gerecht – die het grootste trauma voor haar veroorzaakte. Terwijl Ray van identiteit veranderde, bleef zij in haar vertrouwde omgeving. Zowel de reacties van die omgeving als de psychiatrische behandeling worden door haar als vernederend ervaren.

In de confrontatie die eigenlijk het stuk uitmaakt “vervallen” beide personages in een ambigue aantrekkingskracht voor elkaar. Vooral Una kan haar liefdehaat gevoelens maar moeilijk ontwarren. Het hele verhaal toont aan dat simpele en rechtlijnige oordelen soms voorbijgaan aan de mogelijke complexiteit van een relatie. Onduidelijkheid en dubbelzinnigheid houden trouwens steeds de bovenhand in dit stuk. Mocht de toeschouwer naar het einde toe een beeld hebben opgebouwd van Ray als iemand die een relatief evenwicht heeft gevonden, dan zaait Harrower met een schok weer twijfel. Onverwachts verschijnt het dochtertje van de vrouw met wie Ray/Peter nu samenleeft. Zij is onmiskenbaar een Lolita-type, zodat er weer vragen rijzen omtrent Peters nieuwe leven.

De voorstelling door het Raamtheater ging alle sensatie uit de weg. Zowel de encenering als het spel waren erg sober. In een haast kale theaterruimte stond centraal een wit speelvlak van grote tegels afgetekend. In de hoeken daarvan lag wat afval – bekertjes en sigarettenpeuken die in dit bijna abstracte decor de “vuile was” van hun leven suggereren. Aanvankelijk stonden de twee hoofdpersonages buiten het centrale speelvlak waardoor het wel een kleine arena leek waarin zij elkaar en hun verleden te lijf gingen.

Carry Goossens speelde de rol van Ray koel en afstandelijk, maar naarmate de confrontatie vorderde, kwam ook zijn kwetsbaarheid naar voren. Ook Rosa Vandervorst als Una was uiterlijk onbewogen alsof zij een wraakactie of koude afrekening wou maar haar trillende handen suggereerden van meet af aan de hoogspanning waaronder zij stond. Beide acteurs toonden mooi het parcours van de evasieve, aarzelende taal naar een dialoog die de vragen en open wonden van het verleden tot uitdrukking bracht.

Jozef DE VOS

Blackbird van David Harrower door het Raamtheater Antwerpen. Regie: Robert Siân. Première: 18 jan 2008.

Vanaf 2008-2009 wordt het Raamtheater vervangen door een nieuwe structuur. Onder leiding van Tom Van Bouwel bespeelt nu BAFF de twee huizen van het Raamtheater aan De Vriërestraat en de Lange Gasthuisstraat. BAFF werkt ook samen met het Gentse gezelschap NUNC.